

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

дисципліни

"АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА"

(для магістрів)

Київ 2017

Підготовлено кандидатом юридичних наук, професором кафедри цивільно-правових дисциплін *Р. Б. Прилуцьким*

Затверджено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін (протокол № 1 від 31.08.07)

Перезатверджено на засіданні кафедри господарського, трудового права та цивільно-правових дисциплін (протокол № 1 від 31.08.17)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту права (протокол № 8 від 31 .08.17)

Прилуцький Р. Б. Навчальна програма дисципліни "Актуальні проблеми цивільного права" (для магістрів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. — С. 31.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни "Актуальні проблеми цивільного права", питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія

управління персоналом (МАУП), 2017

© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Реформування економічних відносин в Україні, запровадження та поступовий розвиток ринкових засад господарювання, інтеграційні процеси до європейського співтовариства об'єктивно зумовили необхідність реформування правової системи, форм і методів вивчення права. Навчальна програма "Актуальні проблеми цивільного права" розроблена з урахуванням вимог класифікаційної характеристики зі спеціальності "Правознавство" і ґрунтується на Конституції України, Цивільному кодексі України та інших нормативно-правових актах.

Тематичною і методологічною основою програми є Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. з урахуванням положень прийнятого одночасно з ним Господарського кодексу України, а також досягнення наукової думки цивільного, господарського та інших суміжних галузей правової науки.

Мета дисципліни — ознайомити студентів з основними теоретико-методологічними засадами цивільно-правового регулювання майнових і особистих немайнових відносин в умовах ринкової економіки, приведення цивільного законодавства відповідно до Конституції України і міжнародних норм приватного права, новітніх вимог сучасності.

Завданням дисципліни є формування у студентів системи науково-теоретичних знань з проблем цивільного права, визначення та розкриття основних проблем розуміння його понять, категорій та інститутів, напрямів розвитку та удосконалення цивільного законодавства в умовах ринкової економіки і правової держави, вирішення проблем його застосування в юридичній практиці, викладення їх у навчальному процесі.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

- знати теоретичні засади цивільного права, концепції, напрями і основні проблеми його розвитку, удосконалення цивільного законодавства, тенденції та перспективи його розвитку в умовах ринкової економіки і

демократизації суспільства, основні наукові теорії науки цивільного права.

- уміти правильно визначати проблеми цивільного права і цивільного законодавства, шляхи їх подолання, тлумачити та розкривати основні поняття, інститути та категорії цивільного права, здійснювати наукові дослідження і забезпечувати навчальний процес.

Вивчення дисципліни має базуватися на знаннях, отриманих студентами під час опанування ними фундаментальних положень цивільного, господарського права та інших суміжних правових дисциплін і курсів.

Основну необхідну інформацію щодо актуальних проблем предмета та метода, інститутів, понять і категорій цивільного права студенти отримують на лекціях, поглиблюють і закріплюють на семінарських заняттях та консультаціях. Разом з тим в нових умовах зростає значення самостійної позааудиторної роботи студентів, для полегшення якої навчальна програма містить відповідні вказівки до самостійного вивчення програмного матеріалу. Контроль знань з дисципліни здійснюється на семінарських заняттях та іспитах.

Предметним орієнтиром при вивченні дисципліни "Актуальні проблеми цивільного права" є тематичний план, складений відповідно до змістових модулів. Обсяг необхідного програмного матеріалу визначений у розділі "Зміст дисципліни". Для полегшення контролю і самоконтролю отриманих студентами знань програма містить перелік питань для самоконтролю. Список рекомендованої літератури містить перелік майже всіх основних науково-теоретичних джерел, що стане важливою підмогою при вивченні дисципліни. Для полегшення навчання та підвищення його ефективності необхідно додатково використовувати методичні рекомендації щодо підготовки до практичних (семінарських) занять з дисципліни "Актуальні проблеми цивільного права».

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

дисципліни

"АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА"

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	Змістовий модуль I. Загальні положення цивільного права Актуальні проблеми визначення цивільного права як галузі права. Цивільне законодавство
2	Організаційно-правові форми юридичних осіб
3	Змістовий модуль II. Право власності, майнові та немайнові права Особисті немайнові права
4	Актуальні проблеми речових прав
5	Змістовий модуль III. Зобов'язальне право Актуальні проблеми зобов'язального права
6	Цивільний договір
7	Актуальні проблеми забезпечення виконання зобов'язань
8	Відповідальність за невиконання чи неналежне виконання зобов'язання
9	Недоговірні зобов'язання
10	Змістовий модуль IV. Спадкове право Актуальні проблеми спадкового права
	Разом годин: 120

ЗМІСТ
дисципліни
"АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА"

Змістовий модуль І. Загальні положення цивільного права

Тема 1. Актуальні проблеми визначення цивільного права як галузі права. Цивільне законодавство

Проблеми визначення цивільного права як приватного права. Критерії відмежування приватного права від публічного права. Наявність у цивільному праві публічних елементів.

Проблеми визначення цивільного права як самостійної галузі права, відмежування його від інших галузей права. Предмет і метод правового регулювання при визначенні самостійної галузі права. Цивільні правовідносини. Неоднорідність предмета та методу цивільного права. Господарсько-правова теорія. Проблема визначення господарського права як самостійної галузі права. Необхідність додаткових критеріїв визначення галузі права.

Цивільне законодавство. Цивільний та Господарський кодекси України (далі відповідно — ЦК та ГК). Колізія норм. Проблеми розмежування використання норм ЦК і ГК. Значення ГК. Актуальність вирішення теоретико-правових проблем визначення цивільного права та господарського права для розв'язання суперечностей між ЦК та ГК і подальшого вдосконалення цивільного і господарського законодавства, кодифікації цих галузей права.

Література: основна [1-7; 9; 18; 35; 39; 42; 43; 49; 50; 60; 69-72; 76; 80-83; 85; 86; 88; 91; 93; 96; 108; 115; 119; 123; 125; 126];
додаткова [129; 131-133; 139; 140; 148; 149; 151]

Тема 2. Організаційно-правові форми юридичних осіб

Розвиток поняття юридичної особи. Юридична особа у римському праві. Теорії юридичної особи: фікції (Савін, Віндшейд), реального майна (Планиоль), інтересу (Ієринг), реальності юридичної особи (Гірке, Безелер), колективу (А. В. Венедиктов, С. М. Братусь, Г. К. Матвєєв), держави (Д. М. Генкін, С. І. Вільнянський, Б. Б. Черепакін).

Недоліки визначення юридичної особи у ЦК. Ознаки юридичної особи, розроблені теорією цивільного права. Юридичні особи публічного і приватного права. Проблеми визначення організаційно-правових форм ЦК, правовий статус юридичних осіб приватного права. Юридична особа і суб'єкт господарювання. Порядок створення та правовий статус юридичних осіб публічного права. Порядок створення юридичних осіб публічного права — суб'єктів господарювання, закріплений у ГК. Підприємницькі й непідприємницькі юридичні особи. Товариства та установи. Колізії норм ЦК і ГК стосовно юридичних осіб.

Література: основна [1; 3-9; 11; 18-20; 28; 30; 31; 34; 36; 39; 40; 42; 45; 55; 59; 92; 96; 99; 126];
додаткова [129; 131; 138; 142; 146; 155]

Змістовий модуль II. Право власності, майнові та немайнові права

Тема 3. Особисті немайнові права

Місце проблеми особистих немайнових прав у цивілістиці. Роль забезпечення прав людини. Історія розвитку особистих прав і свобод людини.

Закріплення прав і свобод людини в Конституції України 1996 р. Розробка механізму цивільно-правового регулювання особистих немайнових відносин. Особисті немайнові права фізичної особи у Цивільному кодексі України 2003 р.

Проблема взаємозв'язку цивільного права та особистих немайнових відносин, галузевої належності особистих немайнових прав. Проблема регулювання особистих немайнових відносин.

Проблеми правового регулювання особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи, і особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи, у ЦК. Захист особистих немайнових прав, відшкодування моральної шкоди.

Література: основна [3-7; 9; 37; 38; 40; 42; 79; 97; 100; 106; 107; 121; 126];
додаткова [129; 131; 150; 156]

Тема 4. Актуальні проблеми речових прав

Поняття, загальна характеристика та ознаки речового права. Проблема класифікації речових прав. Право власності та його місце серед майнових відносин у цивільному праві. Проблеми визначення поняття права власності, суб'єктивний та об'єктивний критерії визначення права власності. Розвиток інституту права власності в законодавстві України.

Проблема видів і форм права власності, визначених у ЦК і ГК. Проблема визначення права власності юридичної особи: приватна чи колективна.

Проблема визначення права власності українського народу, державної власності, управління такою власністю. Спільна власність.

Захист права власності, прогібіторний, негаторний, віндикативний позови.

Питання розвитку права володіння та користування чужим майном. Емфітевзис, суперфіцій.

Література: основна [3-7; 9; 24; 25; 41; 42; 46; 51-53; 56; 64; 66-68; 84;
89; 90; 95; 96; 98; 101; 111; 126];
додаткова [129; 131; 134; 135; 137]

Змістовий модуль III. Zobов'язальне право

Тема 5. Актуальні проблеми zobов'язального права

Поняття та види zobов'язань. Розвиток поняття zobов'язання від відповідальності до боргу, від особистого відшкодування до перенесення відшкодування на майно. Проблема виконання zobов'язання "в натурі" і заміна його грошовою компенсацією. Умови виконання zobов'язання. Правочини. Господарські zobов'язання.

Література: основна [1-7; 10; 17; 22; 32; 36; 38; 39; 42; 44; 46; 48; 57; 58; 61; 62; 68; 75; 78; 86; 90; 96; 103; 104; 110; 127];
додаткова [128; 130; 131]

Тема 6. Цивільний договір

Zobов'язання з договору. Багатоаспектність поняття "договір". Проблеми волевиявлення, свободи волевиявлення, співвідношення між волею і волевиявленням, "вольова теорія, "теорія виявлення, "теорія довіри". Значення помилки особи. Межі свободи договору, обмеження свободи в укладенні договору монополістами, державними підприємствами, публічність. Свобода змісту договору, обмеження такої свободи. Моральний аспект договірних zobов'язань, добра совість. Визначення істотних умов договору, класифікація умов договору, визнання договору неукладеним, недійсним, нікчемним.

Література: основна [3-7; 9; 10; 13-15; 17; 22; 29; 33; 38; 39; 42; 44; 45; 54; 58; 61; 65; 73-75; 87; 96; 103; 105; 110; 113; 116; 120; 122; 127];
додаткова [128; 130; 131; 145; 147; 152-154]

Тема 7. Актуальні проблеми забезпечення виконання zobов'язань

Межі та умови виконання zobов'язань. Множинність. Виконання zobов'язання особисто боржником, третьою особою. Забезпечення ви-

конання зобов'язання. Поняття та правова природа забезпечувальних зобов'язань, їх акцесорний характер. Проблеми визначення неустойки, штрафу, пені. Види неустойки. Порука, гарантія, застава, завдаток, притримання. Інші способи забезпечення виконання зобов'язання. Наслідки невиконання або неналежного виконання зобов'язання.

Література: основна [1; 3-7; 9; 16; 19; 22; 39; 44; 48; 67; 72; 77;
96; 127];

додаткова [128; 130; 131]

Тема 8. Відповідальність за невиконання чи неналежне виконання зобов'язання

Цивільна відповідальність: поняття, межі, функції, принципи. Поняття шкоди, повного відшкодування збитків, проблеми компенсації майнової та моральної шкоди. Відповідальність за шкоду, відповідальність без шкоди. Теорія справедливості. Причинний зв'язок. Вчення про вину. Презумпція вини. Вина юридичної особи. Звільнення від відповідальності.

Література: основна [3-7; 9; 10; 17; 22; 23; 26; 27; 42; 44; 62; 63; 67; 72;
77; 94; 112; 114; 122; 124; 127];

додаткова [128; 130; 131; 143]

Тема 9. Недоговірні зобов'язання

Проблеми визначення недоговірного зобов'язання. Структура недоговірного зобов'язання, об'єкт, суб'єкт, зміст. Склад правопорушення (делікту). Проблеми правопорушення, шкоди, причинного зв'язку, вини. Відповідальність без вини, обмеження відповідальності, відповідальність за шкоду, завдану законними діями. Особливості відшкодування шкоди за окремі види деліктних порушень. Відповідальність за дії інших осіб. Джерело підвищеної безпеки. Особливості зобов'язань, що виникають з пошкодження здоров'я, спричинення смерті.

Література: основна [3-7; 9; 42; 44; 45; 77; 78; 118; 127];
додаткова [128; 130; 131; 144]

Змістовий модуль IV. Спадкове право

Тема 10. Актуальні проблеми спадкового права

Розвиток спадкового права. Універсальність і сингулярність. Співвідношення особистого і суспільного. Поняття спадщини, спадкової маси. Момент відкриття спадщини. Спадкові відносини, особливості суб'єктного складу спадкових відносин. Відносини після відкриття спадщини і після прийняття спадщини. Заповіт, свобода заповіту. Спадкування за законом. Прийняття спадщини. Проблеми спадкового договору.

Література: основна [3-7; 9; 42; 47; 102; 109; 117; 118; 127];
додаткова [128; 130; 131; 133; 136; 141; 157]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота має таку структуру:

1. Вступ (обсягом до двох сторінок), де обґрунтовується актуальність обраної теми, ступінь її вивчення, визначаються питання, які вимагають вирішення. Визначається об'єкт, предмет і методологічна основа дослідження, характеризуються джерела одержання інформації.

2. Основна частина, що містить мінімум два розділи. У першому розділі бажано розкрити теоретичні і методологічні положення з обраної теми дослідження, розглянути і проаналізувати різні точки зору, висловити своє ставлення до розглянутих питань і дати характеристику об'єкта дослідження. В інших розділах передбачається аналіз і обґрунтування тенденцій розвитку і шляхів вирішення наявних проблем.

Кожен з розділів, залежно від обсягу викладеного матеріалу, може складатись із підрозділів.

3. Висновок, в якому стисло, обсягом до двох сторінок, дати і обґрунтувати пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавства або теоретичних положень за темою контрольної роботи.

4. Список використаних у контрольній роботі джерел має включати: нормативно-правові акти (Конституція, закони України, підзаконні акти); наукові праці (монографії, брошури, статті тощо); статті в періодичних виданнях (журналах, газетах, збірниках); інші фактичні матеріали. Всі джерела розміщують в алфавітному порядку згідно з діючими стандартами бібліографічного опису.

Загальний обсяг роботи – не більше 10-12 сторінок формату А4.

Оформивши належним чином титульний лист, потрібно підписати роботу, вказавши дату виконання, і в зазначений термін подати на перевірку.

Тема контрольної роботи вибирається згідно з останньою цифрою номера залікової книжки студента і відповідною відміткою на титульному аркуші контрольної роботи. Наприклад, якщо остання цифра цього номера “0” – обирається тема № 10, № 20, чи № 30.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Поняття та правовий статус акціонерного товариства.
2. Актуальні проблеми здійснення корпоративних прав.
3. Поняття та правовий статус товариства з обмеженою відповідальністю.
4. Поняття та правовий статус товариства з додатковою відповідальністю.
5. Поняття та правовий статус командитного товариства.
6. Поняття та правовий статус повного товариства.
7. Об'єднання підприємств.
8. Поняття та правовий статус виробничого кооперативу.

9. Цивільне зобов'язання: поняття і структура. Історія розвитку особистих прав і свобод людини.
10. Поняття, характеристика та значення особистих немайнових прав.
11. Галузева належність особистих немайнових прав.
12. Закріплення прав і свобод людини в законодавстві України.
13. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи.
14. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.
15. Захист особистих немайнових прав.
16. Поняття, загальна характеристика та ознаки речового права.
17. Класифікація речових прав.
18. Поняття, види та форми права власності.
19. Проблеми здійснення власності українського народу і державної власності.
20. Захист права власності.
21. Розвиток інституту права власності в Україні.
22. Способи набуття права власності.
23. Способи припинення права власності.
24. Право спільної власності, її види, підстави виникнення і припинення.
25. Право власності фізичних осіб.
26. Право власності юридичних осіб.
27. Право державної власності: поняття і загальна характеристика.
28. Реалізація спадкових прав.
29. Особливості вираження волі у спадкових відносинах.
30. Спадковий договір.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття цивільного права як самостійної галузі права. Проблема співвідношення публічного і приватного в правовому регулюванні цивільних відносин.
2. Предмет цивільного права: поняття та проблеми визначення.
3. Поняття і особливості цивільних правовідносин.
4. Теорія господарського права.
5. Функції сучасного цивільного права у регулюванні майнових і особистих немайнових правовідносин.
6. Цивільне законодавство: поняття та структура.
7. Проблеми вдосконалення та кодифікації цивільного законодавства України.
8. Проблеми застосування Цивільного кодексу України у зв'язку з прийняттям Господарського кодексу України.
9. Порядок набрання чинності законами та підзаконними нормативними актами.
10. Вчення та основні теорії про юридичні особи.
11. Поняття та характерні ознаки юридичної особи.
12. Види та організаційно-правові форми юридичних осіб.
13. Суб'єкти господарювання.
14. Проблеми створення та припинення діяльності юридичних осіб.
15. Поняття та ознаки юридичної особи.
16. Правоздатність і дієздатність юридичної особи.
17. Місцезнаходження та найменування юридичних осіб.
18. Товариство як організаційно-правова форма: поняття та види.
19. Господарські товариства: поняття та види.
20. Поняття та правовий статус акціонерного товариства.
21. Актуальні проблеми здійснення корпоративних прав.

22. Поняття та правовий статус товариства з обмеженою відповідальністю.
23. Поняття та правовий статус товариства з додатковою відповідальністю.
24. Поняття та правовий статус командитного товариства.
25. Поняття та правовий статус повного товариства.
26. Об'єднання підприємств.
27. Поняття та правовий статус виробничого кооперативу.
28. Цивільне зобов'язання: поняття та структура.
29. Історія розвитку особистих прав і свобод людини.
30. Поняття, характеристика та значення особистих немайнових прав.
31. Галузева належність особистих немайнових прав.
32. Закріплення прав і свобод людини в законодавстві України.
33. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи.
34. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.
35. Захист особистих немайнових прав.
36. Поняття, загальна характеристика та ознаки речового права.
37. Класифікація речових прав.
38. Поняття, види та форми права власності.
39. Проблеми здійснення власності Українського народу і державної власності.
40. Захист права власності.
41. Розвиток інституту права власності в Україні.
42. Способи набуття права власності.
43. Способи припинення права власності.
44. Право спільної власності, її види, підстави виникнення і припинення.
45. Право власності фізичних осіб.
46. Право власності юридичних осіб.
47. Право державної власності: поняття і загальна характеристика.

48. Управління державною власністю.
49. Використання державної власності.
50. Приватизація державного майна.
51. Оренда державного майна.
52. Витребування майна з чужого незаконного володіння (віндикаційний позов).
53. Розрахунки при поверненні речей з чужого незаконного володіння.
54. Захист прав власника від порушень, не поєднаних з позбавленням володіння (негаторний та прогібіторний позов).
55. Речові права на чуже майно.
56. Право володіння чужим майном.
57. Емфітевзис.
58. Суперфіцій.
59. Сервітут.
60. Поняття та види зобов'язань.
61. Розвиток поняття зобов'язання.
62. Сторони у зобов'язанні.
63. Договір у цивільному праві.
64. Проблеми свободи волевиявлення у цивільному договорі.
65. Форма, зміст та істотні умови договору.
66. Визнання договору неукладеним або недійсним.
67. Умови виконання зобов'язань.
68. Часткове, солідарне, субсидіарне зобов'язання.
69. Забезпечення виконання зобов'язання.
70. Неустойка як засіб забезпечення зобов'язання.
71. Поручка та гарантія.
72. Застава як засіб забезпечення виконання зобов'язань.
73. Припинення зобов'язання.
74. Правові наслідки порушення зобов'язання.

75. Цивільна відповідальність: поняття, межі, функції та принципи.
76. Поняття та елементи недоговірних зобов'язань.
77. Особливості деліктної відповідальності та її функції.
78. Підстави деліктної відповідальності.
79. Зобов'язання, що виникають із заподіяння шкоди правомірними діями.
80. Види деліктних зобов'язань.
81. Структурні елементи деліктної відповідальності.
82. Вина як підстава деліктної відповідальності.
83. Види та порядок відшкодування шкоди.
84. Розвиток спадкового права. Проблеми особистого і суспільного у спадкуванні.
85. Поняття, загальна характеристика та види спадкування.
86. Спадщина: поняття та загальна характеристика.
87. Особливості та структура спадкових відносин.
88. Реалізація спадкових прав.
89. Особливості вираження волі у спадкових відносинах.
90. Спадковий договір.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Лзшов Г. Н. Забезпечення виконання зобов'язань: навч. посіб. – Х., 1995.
2. Азімов Ч. Поняття і зміст приватного права // Вісн. Академії правових наук. – 1998. – № 3.
3. *Актуальные* вопросы гражданского права / Под ред. М. Брагинского. – М.: Статут, 1998. – 464 с.
4. *Актуальные* проблемы гражданского права. – Вып. / Авт.: М. И. Брагинский. – М.: Статут, 2000. – 222 с.

5. *Актуальные* проблемы гражданского права: Сб. статей. – Вып. 5 / Ред. В. В. Витрянский. – М., 2002.
6. *Актуальные* проблемы гражданского права: Сб. статей. – Вып. 7 / Ред. О. Ю. Шиловост. – М., 2003. – 304 с.
7. *Амельченко В.* Сутність юридичної особи в сучасних умовах // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 2. – С. 27–29.
8. *Антологія української юридичної думки: У 6 т. – Т. 6.* Цивільне право / Упоряд. Я. М. Шевченко, І. Б. Усенко, Г. П. Темченко, Т. І. Бондарук, С. Є. Морозова. – К.: Юрид. книга, 2003. – 584 с.
9. *Багач Е.* Оцінка істотності (необхідності та достатності) деяких умов цивільно-правового договору // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 1. – С. 26–28.
10. *Батрак Е. А.* Організаційно-правова форма: важливі відкриття // Бухгалтерія. – 2005. – № 42. – С. 71–74.
11. *Белих В. С.* Теория хозяйственного права в условиях становления и развития рыночных отношений в России // Государство и право. – 1995. – № 11. – С. 53–61.
12. *Беляневич О. А.* Господарський договір та способи його укладання: Навч. посіб. — К.: Наук, думка, 2002. — 280 с.
13. *Беляневич О. А.* До питання про недійсність господарських договорів // Вісн. госп. судочинства. – 2004. – № 2. – С. 200–207.
14. *Бервено С., Дзера О.* До питання реальності та консенсуальності цивільно-правових договорів // Юрид. Україна. – 2005. – № 4. – С. 43–48.
15. *Боднар Т. В.* Гарантія як вид забезпечення виконання зобов'язання за Цивільним кодексом України. Науково-практичний коментар рішень та постанов господарських судів України // Вісн. госп. судочинства, 2003. – № 2.

16. *Боднар Т. В.* Загальні засади виконання цивільно-правових зобов'язань // Вісн. госп. судочинства. – 2003. – № 4. – С. 169–174.
17. *Борисова В. И.* К проблеме правосубъектности юридического лица // Проблемы законности. – 2000. – № 43.
18. *Борисова В. И.* К проблеме дочерних предприятий // Проблемы законности. – 2000. – № 44.
19. *Борисова В. И.* Понятие и признаки юридического лица // Проблемы законности. – 2000. – № 45.
20. *Боровська І.* Цивільно-правові відносини, пов'язані з реалізацією права на безпечне для життя і здоров'я довкілля: право на безпечні продукти споживання // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 12. – С. 38–42.
21. *Бурзель Ю.* Щодо встановлення верхньої межі відшкодування моральної (немайнової) шкоди // Право України. – 2003. – № 3. – С. 40–42.
22. *Вахонева Т.* Набувальна давність як правовий інститут цивільного права: історія та сучасність // Підприємництво, господарство і право. – 2004. – № 6. – С. 36–39.
23. *Великорода О.* Інститут довічного утримання в законодавстві країн СНД // Підприємництво, господарство і право. – 2004. – № 2. – С. 67–69.
24. *Верховець А. А.* Про сплату процентів за ст. 625 ЦК України // Вісн. госп. судочинства. – 2005. – № 2.
25. *Виграненко І. Г.* До питання про поняття вини юридичної особи у сучасному цивільному праві // Економіка. Фінанси. Право. – 2006. – № 9. – С. 21–22.
26. *Винар Л.* Організаційно-правові форми юридичних осіб, заснованих державою // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 8. – С. 6–10.

27. *Визнання угод неукладеними: Наук.-практ. комент. рішень та постанов госп. судів України // Вісн. госп. судочинства. – 2003. – № 1.*
28. *Винник О. Нетрадиционные способф защиты прав акционеров (опыт Соединенных Штатов Америки) // ПХП. – 1997. – № 5. – С. 10–14.*
29. *Винник О. Правовое положение общества с ограниченной ответственностью по законодательству Украины, Германии и Российской Федерации // Бизнес. – 1998. – 14 дек.*
30. *Віхров О. Роль і місце організаційно-господарських зобов'язань у сучасній економіці // Право України. – 2004. – № 4. – С. 53–54.*
31. *Гражданское и торговое право капиталистических государств // Отв. ред. Е. А. Васильев. – М.: Междунар. отношения, 1993.*
32. *Волевиявлення сторін і звичайні умови договору за чинним законодавством: Наук.-практ. комент. рішень та постанов госп. судів України // Вісн. госп. судочинства. – 2003. – № 1.*
33. *Галиахметов І. Концептуальні положення про підприємство в умовах розвитку цивільного права // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 9. – С. 32–36.*
34. *Гула Олена. Перетворення приватного підприємства на приватне товариство: шляхи вдосконалення організаційно-правової форми підприємства // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 4.*
35. *Ершова И. Казенное предприятие — коммерческая организация // Хозяйство и право. – 2001. – № 7.*
36. *Жшалкин Йван. Право доверительной собственности (к вопросу об ограничении и переходе права собственности) // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 5.*
37. *Загальна теорія цивільного права // За ред. О. А. Підопригори. – К.: Вища шк., 1992.*
38. *Знаменський Г. Ще раз про предмет господарського права // Вісн. академії правових наук України. – 2003. – № 2–3. – С. 567–580.*

39. *Зобов'язальне* право. Теорія і практика: навч. посіб. / За ред. проф. О. В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 912 с.
40. *Ігнатенко В.* Правова характеристика відносин, що виникають із заповідального відказу і заповідального покладення // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 8. – С. 31.
41. *Інна Спасибо-Фатєєва.* Поняття майна, майнових та корпоративних прав як об'єктів права власності //Українське комерц. право. – 2004. – № 5. – С. 9–18.
42. *Іоффе О. С.* Советское гражданское право. – Ч. 3. Правоотношения, связанные с продуктами творческой деятельности. Семейное право. Наследственное право. – Л.: Изд-во Ленинградского ун-та, 1965. – 347 с.
43. *Іоффе О. С.* Обязательственное право. – М., 1975.
44. *Іоффе О. С.* Избранные труды по гражданскому праву: Из истории цивилистической мысли. Гражданское правоотношение. Критика теории “хозяйственного права”. – М.: Статут, 2000. – 777 с.
45. *Ісаев И. А.* Становление хозяйственной мысли в СССР. – М.: Юрид. лит., 1986. – 176 с.
46. *Кибенко Е. Р.* Корпоративное право Украины. – Харьков: Еспада, 2001. – 288 с.
47. *Корпоративне* управління: навч. посіб. / Д. В. Задихайло, О. Р. Кібенко, Г. В. Назарова. – Х.: Еспада, 2003. – 688 с.
48. *Каракаш І.* Право поділеної власності на природні ресурси у законодавстві України // Право України. – 2001. – № 3.
49. *Клименко О. М.* Договір довічного утримання. – К.: Фурса, 2006. – 40 с.
50. *Козлова Н.* Правовая природа учредительных документов юридического лица // Хозяйство и право. – 2004. – № 1. – С. 55.

51. Колесник В. В., Бичковський О. П. Корпоратизація як форма приватизації: законодавчий аспект / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького АН України. – К., 1993. – 94 с.
52. Кот О. О. Перехід прав кредиторів: Історія. Теорія. Законодавство. – К.: Юрінком Інтер, 2002.
53. Кот О. О. До питання про визнання недійсними угод, укладених з метою, суперечною інтересам держави і суспільства // Вісн. госп. судочинства. – 2002. – № 4. – С. 177–182.
54. Кочергина Е. Организационно-правовая форма юридических лиц: генезис доктрин и подходов // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 1. – С. 36–39.
55. Кузнецова О. А. Принципы гражданского права: вопросы теории и практики // Правоведение. – 2005. – № 2. – С. 24–34.
56. Кучер В. Особливості визначення правочину таким, що порушує публічний порядок // Право України. – 2003. – № 12. – С. 106–110.
57. Легка Е. Питання співвідношення положень ГК України та ЦК України про стягнення неустойки (штрафних санкцій) // Юрид. журн. – 2004. – № 8. – С. 80–82.
58. Легкая И. Спорное положение о “трех процентах” // Юрид. практика. – 2004. – № 38. – С. 13–14.
59. Ломидзе О., Ломидзе. Значение фактической передачи имущества собственника при его отчуждении и проблемы восстановления собственником своего владения // Хозяйство и право. – 2002. – № 1. – С. 101; № 2. – С. 96.
60. Луць В. В. Контракты у підприємницькій діяльності. – К.: Юрінком Інтер, 1999.
61. Майданик Р. Забезпечувальне право власності // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 1. – С. 29.

62. *Майданик Роман*. Номінальне право власності (цивільно-правові аспекти) // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 11. – С. 16.
63. *Майданик Р.* Особливості довірчого управління спільним майновим комплексом власників майнових сертифікатів // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 4. – С. 14.
64. *Мамутов В. К., Чувпило О. О.* Господарче право зарубіжних країн. – К.: Ділова Україна, 1996. – 352 с.
65. *Мамутов В. В.* В чому біда і в чому вина цивілістів // Закон і бізнес. – 1997. – № 35. – С. 6; № 36. – С. 6.
66. *Мамутов В. К., Ющик А. И.* О предмете кодификации беспредметной критики // Вісн. госп. судочинства. – 2007. – № 2. – С. 110–119.
67. *Мілаш В. С.* Підприємницькі договори в господарській діяльності. – Полтава: АСМІ, 2005. – 450 с.
68. *Міхно О.* Поняття та види підстав припинення цивільно-правового договору // Право України. – 2004. – № 5. – С. 135–138.
69. *Мічурін Є.* Практика розгляду судами справ про визнання договорів відчуження нерухомості недійсними // Юрид. журн. – 2004. – № 3. – С. 96–99; № 10. – С. 98–101.
70. *Москаленко И. В.* Методологические основы исследования функций гражданско-правовых дефиниций // Юрид. мир. – 2003. – № 2. – С. 41–43.
71. *Новицкий Й. Б., Лунц Л. А.* Общее учение об обязательстве. – М., 1950.
72. *Онищенко Г.* Проблема встановлення межі здійснення суб'єктивного цивільного права // Юрид. журн. – 2006. – № 5. – С. 24–25.
73. *Панченко М.* Добросовісність, розумність і справедливість – правові засади цивільного права України // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 12. – С. 147–150.

74. *Первомайський О.* До питання про джерела цивільного права // *Право України.* – 2001. – № 2.
75. *Підпригора О.* Розмежування і взаємодія публічного і приватного права як методологічна проблема вітчизняного правознавства // *Вісн. Академії правових наук України.* – 2002. – № 4. – С. 77–86.
76. *Підпригора О. А.* Речові права на чуже майно // *Укр. комерц. право.* – 2004. – № 5. – С. 57–65.
77. *Покрещук О.* Місце Торгового кодексу в правовій системі України // *Підприємництво, господарство і право.* – 2001. – № 5.
78. *Покровский А. И.* Основные проблемы гражданского права. – 4-е изд., испр. – М.: Статут, 2003. – 351 с. (Классика российской цивилистики).
79. *Потопальський С. С.* Правові проблеми розмежування недійсних та неукладених договорів // *Вісн. госп. судочинства.* – 2005. – № 4. – С. 192–196.
80. *Правові позиції щодо розгляду судами окремих категорій цивільних справ* // *Бюлетень законодавства і юрид. практики України. Розділ XII. Спадкове право.* – К.: Юрінком, 1998. – № 8. – С. 189–193.
81. *Право власності в Україні: навч. посіб.* // *О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова, О. А. Підпригора та ін.; За заг. ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової.* – К., 2000.
82. *Предпринимательское право Украины: учебник / Под общ. ред. Р. Б. Шишки.* – Харьков: Зспада, 2001. – 480 с.
83. *Прилуцький Р. Б.* Проблеми кодифікації цивільного і господарського права // *Проблеми кодифікації цивільного та господарського права: Зб. наук, статей за матеріалами Республіканської наук.-практ. конф., 18 березня 2005, Київ / За заг. ред. канд. юрид. наук Р. Б. Прилуцького.* – К.: КиМУ, 2005. – С. 342–366.
84. *Прилуцький Р. Б.* Щодо поняття та організаційно-правової форми біржі // *Вісн. госп. судочинства.* – 2007. – № 2. – С. 148–155.

85. *Прилуцький Р. Б.* Щодо розмежування господарського та цивільного права // Наукові праці МАУП. – 2007. – № 1.
86. *Примак В. Д.* Ризик і питання безвинної відповідальності в цивільному праві // Вісн. госп. судочинства. – 2002. – № 4. – С. 200–206.
87. *Примак В. Д.* Окремі аспекти відповідальності учасників цивільних правовідносин за дії контрольованих ними юридичних осіб // Вісн. госп. судочинства. – 2003. – № 2.
88. *Присяжнюк Т., Мірошник О.* Захист права власності у Європейському правовому просторі // Право України. – 2001. – № 8.
89. *Проблеми* кодифікації цивільного та господарського права: Зб. наук. статей за матеріалами Республіканської наук.-практ. конф., 18 березня 2005 р., Київ / За заг. ред. канд. юрид. наук Р. Б. Прилуцького. – К.: КиМУ, 2005. – 482 с.
90. *Розгон О. В.* До питання про обов'язкову частку у спадщині // Актуальні проблеми цивільного і господарського права: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, МАУП, 19 травня 2006 р. / За заг. ред. Р. Б. Прилуцького. – К.: МАУП, 2007. – С. 235–242.
91. *Роман Майданик.* Довірча власність у цивільному праві України (формування, порівняльний аналіз і поняття) // Укр. комерц. право. – 2004. – № 5. – С. 37–56.
92. *Рубаних Владимир.* Власність і право власності: деякі нотатки з приводу українських реалій і співвідношення їх з понятійно-категоріальним апаратом і науковим інструментарієм // Підприємництво, господарство і право. – 2000. – № 11. – С. 39.
93. *Рябокоть Є. О.* Спадкове правовідношення в цивільному праві: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2002.
94. *Самойленко В.* Корпоративное поглощение по-украински // Юрид. практика. – 2004. – № 18. – С. 10.

95. *Сахарук Д.* Поняття та види форми правочину // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 12. – С. 43–47.
96. *Сергій Теньков.* Коментар до Постанови Вищого господарського суду України від 13 липня 2004 р. у справі № 6/1 “Застосування положень нового цивільного і господарського законодавства до розгляду спорів про відступлення права вимоги” Вісн. госп. судочинства. – 2004. – № 4. – С. 133–141.
97. *Сергій Теньков.* Визначення істотних умов договору у судовій практиці: нові підходи // Вісн. госп. судочинства. – 2004. – № 4. – С. 150–154.
98. *Слюсаревський М. М.* Цивільно-правова відповідальність за порушення договору довірчого управління майном // Підприємництво, господарство і право. – 1997. – № 12.
99. *Сібільов М.* Зміст цивільно-правового договору // Вісн. Академії правових наук України. – 2003. – № 1. – С. 93–99.
100. *Смітюх А. В.* Добросовісність за проектом ЦК України: проблема визначення змісту поняття // Вісн. госп. судочинства. – 2003. – № 1. – С. 187–190.
101. *Спадкове право.* Теорія та практика: навч. посіб. – К.: Атака, 2002. – 496 с.
102. *Спасибо-Фатєєва І.* Проблемні аспекти недійсних правочинів (на прикладі договору міни акцій) // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 7.
103. *Спасибо-Фатєєва І. В.* Нікчемні правочини та їх наслідки // Вісн. госп. судочинства. – 2004. – № 2. – С. 178–184.
104. *Спасибо-Фатєєва І.* Проблеми перетворення державної власності і здійснення корпоративних прав держави // Вісн. Академії правових наук України. – 2002. – № 4. – С. 94–105.

105. *Судовий розгляд справ про визнання договорів неукладеними*. Наук.-практ. комент. рішень та постанов госп. судів України // Вісн. госп. судочинства. – 2003. – № 2.
106. *Теньков С.* Проблемні питання судового розгляду спорів, що пов'язані із відшкодуванням збитків // Вісн. госп. судочинства. – 2005. – № 2. – С. 127–130.
107. *Теоретические проблемы хозяйственного права*. – М.: Наука, 1975. – 414 с.
108. *Укладення угод між юридичними особами в усній формі*: наук.-практ. комент. рішень та постанов госп. судів України // Вісн. госп. судочинства. – 2003. – № 1.
109. *Халфина Р. О.* *Общее учение о правоотношении*. – М., 1974.
110. *Хатнюк Н.* Юридична природа фіктивних та удаваних правочинів // *Право України*. – 2004. – № 4. – С. 37–41.
111. *Хлонь О.* Форс-мажор та непереборна сила: їх розмежування у цивільному праві // *Право України*. – 2005. – № 1. – С. 112–114.
112. *Хозяйственное право: учебник* / В. К. Мамутов, Г. Л. Знаменский, К. С. Хахулин и др. / Под ред. В. К. Мамутова. – К.: Юринком Интер, 2002. – 912 с.
113. *Хохлова Г.* Принудительность как признак гражданско-правовой ответственности // *Хозяйство и право*. – 2003. – № 1. – С. 102–106.
114. *Фурса Є. І.* Спадкові правовідносини в нотаріальній і судовій практиці: дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2004.
115. *Фурса Є. І.* Особливості спадкування за правом на обов'язкову частку // *Право України*. – 2001. – № 1. – С. 87–91.
116. *Цивільне право України: підручник: у 2 кн.* / О. В. Дзера (кер. авт. кол.), Д. В. Боброва, А. С. Довгерт та ін.; За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – Кн. 1. – 736 с.

117. *Цивільне* право України: Підручник: У 2 кн. / О. В. Дзера (кер. авт. кол.), Д. В. Боброва, А. С. Довгерт та ін.; За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – Кн. 2. – 640 с.
118. *Цивільне* право України. Договірні та недоговірні зобов'язання: підручник / С. С. Бичкова, І. А. Бірюков, В. І. Бобрик та ін.; За заг. ред. С. С. Бичкової. – К.: Вид-во КНТ, 2006. – 498 с.
119. *Цивільний* кодекс Укаїни: Наук.-практ. комент. У 2 ч.: — Ч. 1. / Я. М. Шевченко. – К.: ІнЮре, 2004. – 692 с.
120. *Цивільний* кодекс Укаїни: Наук.-практ. комент.: У 2 ч. – Ч. 2. / Я. М. Шевченко. – К.: ІнЮре, 2004. – 8962 с.
121. *Чукреев А. А.* Добросовестность в системе принципов гражданского права // Журн. рос. права. – 2002. – № 11. – С. 100–104.
122. *Шевчук Л. В.* Заповіт як підстава виникнення правонаступництва в цивільному праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. – К., 2001. – 17 с.
123. *Шеремет О.* Проблема забезпечення прав суб'єктів господарювання у правовідносинах з органами державної влади // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 7. – С. 16.
124. *Юровська Г. В.* Правочини як підстава виникнення цивільних прав і обов'язків // Адвокат. – 2004. – № 4. – С. 15–18.
125. *Яворська О.* Проблеми виникнення права приватної власності за давністю володіння (набувальна давність) // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 1. – С. 33.
126. *Яркина Н. Е.* Особенности применения альтернативных мер гражданско-правовой ответственности за нарушение смежных прав // Проблемы законности. – Х.: Нац. Юрид. Акад. України. – 2002. – Вип. 53.
127. *Ярослава Шевченко.* Право приватної власності в Україні: проблеми і перспективи // Укр. комерц. право. – 2004. – № 5. – С. 19–24.

Додаткова

128. *Аверченко Н. Н.* Понятие и признаки вещи как объекта гражданских прав // Журн. рос. права. – 2004. – № 5. – С. 86–92.
129. *Актуальні проблеми цивільного і господарського права: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, МАУП, 19 травня 2006 р. / За заг. ред. Р. Б. Прилуцького.* – К.: МАУП, 2007. – 268 с.
130. *Антимонов Б. С., Граве К. А.* Советское наследственное право. – М.: Госюриздат, 1955. – 264 с.
131. *Барабанищикова Л. М.* Структура права собственности в российском гражданском праве // Юрид. мир. – 2003. – № 4. – С. 19–24.
132. *Бараненков В. В.* Понятие юридического лица в современном гражданском праве России // Государство и право. – 2003. – № 11. – С. 53–59.
133. *Баринова Е.* Вещевые права – самостоятельная категория // Хозяйство и право. – 2002. – № 8. – С. 28.
134. *Брагинский М. И., Витрянский В. В.* Договорное право: общие положения. – М.: Статут, 2000.
135. *Братусь С. Е.* Предмет и система советского гражданского права. – М.: Госюриздат, 1963. – 197 с.
136. *Гордон М. В.* Наследование по закону и по завещанию. – М.: Юрид. лит., 1967. – 119 с.
137. *Грибанов А.* Понятие предприятия в российском гражданском праве // Хозяйство и право. – 2003. – № 5. – С. 62–70.
138. *Джунь В. В.* Інститут неспроможності: світовий досвід розвитку і особливості становлення в Україні: монографія. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Юрид. практика, 2006. – 384 с.
139. *Калаур І.* Окремі аспекти застосування правових наслідків нікчемних і оспорюваних договорів // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 12. – С. 48–51.

140. *Кашанина Т. В.* Корпоративное право. Право хозяйственных товариществ и обществ. – М.: Норма, 1999. – 815 с.
141. *Клименко О. М.* Договір довічного утримання. – К.: Фурса, 2006. – 40 с.
142. *Козлова Н.* Правовая природа учредительных документов юридического лица // Хозяйство и право. – 2004. – № 1. – С. 55–74.
143. *Коростей В.* Как обеспечить эффективность хозяйственного и гражданского законодательства // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 10. – С. 31–33.
144. *Краснова С. А.* Определение понятия “добросовестность” в российском гражданском праве // Журн. рос. права. – 2003. – № 3. – С. 62–67.
145. *Кузнецова О. А.* Принципы гражданского права: вопросы теории и практики // Правоведение. – 2005. – № 2. – С. 24–34.
146. *Мамутов В. К.* Опыт раздельной кодификации и инкорпорации хозяйственного и гражданского права // Экономика и право: сб. науч. тр. – К.: Юринком Интер, 2003. – С. 489–494.
147. *Міхно О.* Припинення та розірвання цивільно-правового договору: співвідношення понять // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 9. – С. 21–24.
148. *Міхно О.* Припинення цивільно-правового договору через неможливість його виконання // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 11. – С. 92–95.
149. *Обиденнов А. Н.* Предмет и объект как существенные условия гражданско-правового договора // Журн. рос. права. – 2003. – № 8. – С. 61–67.
150. *Прилуцький Р. Б.* Щодо поняття та організаційно-правових форм біржі // Актуальні проблеми цивільного і господарського права:

Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, МАУП, 19 травня 2006 р. /
За заг. ред. Р. Б. Прилуцького. – К.: МАУП, 2007. – С. 208–224.

151. *Рогожин М.* Питання ліквідації юридичних осіб за законодавством РФ // Юрид. журн. – 2004. – № 4. – С. 124–129.
152. *Ромовська З.* Реформа спадкового права // Укр. право. – 1997. – № 1. – С. 101–107.
153. *Сахарук Д.* Поняття та види форми правочину // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 12. – С. 43–47.
154. *Цивільне право України: Академічний курс: підручник: У 2 т. / За заг. ред. Я. М. Шевченко.* – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Ін Юре, 2015.